

ลูกปัดมโนราห์¹

บทนำ

ภาคใต้มีประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ไม่ว่าจะทางด้านวิถีชีวิต การแต่งกาย อาหารการกิน การละเล่น หรือแม้แต่ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาในท้องถิ่น บางถ่ายทอดและสืบทอดกันมาแบบดั้งเดิม บางพัฒนาประยุกต์ปรับปรุง เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยและเหมาะสมต่อวัฒนธรรมในโลกปัจจุบันที่มีความซับซ้อนของมิติที่ผสมผสานกันอยู่อย่างหลากหลาย รูปแบบของการพัฒนาวัฒนธรรมเดิมให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมและวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่ง

นวัตกรรมทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมหรืออนัตศิลป์ เกิดขึ้นจากการที่คนรุ่นใหม่ในแต่ละท้องถิ่นกลับไปให้ความสำคัญและหยิบยกเอาอัตลักษณ์ท้องถิ่นของตนนำมาพัฒนา ปรับปรุง ประยุกต์ องค์ประกอบต่างๆ จากรากของวัฒนธรรมเดิม สร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงานอนัตศิลป์ที่มีความร่วมสมัย (ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ, 2558) พัฒนาให้เข้ากับการรับรู้ของกลุ่มคนในยุคใหม่ รูปแบบของผลงานมีทั้งเพื่อพาณิชย์และเพื่อการรับรู้ทางสุนทรียภาพ สาธารณะสำคัญที่ซ่อนอยู่ในผลิตภัณฑ์อนัตศิลป์นอกจากความงามแล้ว รูปแบบของศิลปะวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่แฝงมาในผลงานเป็นคุณค่าที่ถูกส่งต่อให้แก่คนรุ่นหลังได้อย่างแยบยลในบริบทที่ต่างไปจากอดีต นอกจากนั้นเมื่อผลงานได้กระจายออกไปสู่พื้นที่ต่างๆ ไม่ว่าจะทั้งในและต่างประเทศผลิตภัณฑ์เหล่านี้ยังเป็นสื่อในการขยายคุณค่าจากรากเหง้าของศิลปวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

โนรา หรือ มโนราห์ เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่สืบทอดกันมานานและนิยมกันอย่างแพร่หลาย ในภาคใต้เป็นการละเล่นที่มีทั้ง การร้อง การรำ บางส่วนเล่นเป็นเรื่อง และบางโอกาส มีบางส่วนแสดงตามคติความเชื่อที่เป็นพิธีกรรม มโนรา เป็นศิลปะพื้นเมือง ภาคใต้เรียกว่า โนรา แต่ คำว่า มโนราห์ หรือ มโนราห์นั้น เป็นคำที่เกิดขึ้นมาเมื่อสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยการนำเอา เรื่อง พระสุธน - มโนราห์ มาแสดงเป็นละครชาตรี จึงมีคำเรียกว่า มโนราห์ ส่วนกำเนิดของโนรานั้น สันนิษฐานกันว่าได้รับอิทธิพลจากการ ร่ายรำของ อินเดียโบราณก่อนสมัยศรีวิชัย ที่มาจากพ่อค้าชาวอินเดีย สังเกตได้จากเครื่องดนตรีที่ เรียกว่า เบ็ญจสังคีตซึ่งประกอบ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ ในซึ่งเป็นเครื่องดนตรีโนรา และท่ารำของโนราอีกหลายท่าที่ละม้ายคล้ายคลึงกับการร่ายรำของทางอินเดียและเริ่มมีโนรา เป็นกิจจะลักษณะขึ้นเมื่อประมาณปี พุทธศักราชที่ 1820 ซึ่งตรงกับสมัยสุโขทัย ซึ่งลูกปัดที่นำมาร้อยชุดหรือเครื่องประดับของมโนราห์ จะมีเอกลักษณ์ก็คือสีของลูกปัด และการที่นำมาร้อยจะทำให้เกิดลวดลายที่ปรากฏบนเครื่องมโนราห์เช่น พานอก ไหล่ และปิ้งคอ จะเป็นลายที่มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปตามความถนัดของผู้ร้อยและความนิยม เช่น ลายลูกแก้วหรือลายขนมตัด ลายก้างปลา ลายบัวคว่ำ ลายบัวหงาย

¹ สิริพร รอดเกลี้ยง นักวิชาการ

ความรู้เกี่ยวกับลูกปัด

ลูกปัดเป็นวัสดุชนิดหนึ่ง ที่ปัจจุบันนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ทำมาจากวัสดุต่างๆ ที่เป็นวัสดุธรรมชาติ และวัสดุสังเคราะห์ มีหลากหลายขนาดและหลากหลายรูปทรง มีประโยชน์ใช้สอยที่แตกต่างกันไป

ความหมายของลูกปัด

นงลักษณ์ วิไลลักษณ์ (ม.ป.ป.) ได้ให้ความหมายของลูกปัด หมายถึง เป็นวัตถุหรือประดิษฐ์กรรม ขนาดเล็กอย่างหนึ่ง ซึ่งทำจากวัตถุดิบที่เป็นอินทรีย์วัตถุต่างๆ กัน เช่น ไม้ หิน แร่ กระจก เขี้ยวสัตว์ เขาสัตว์ เปลือกหอย เมล็ดพืช ดินปั้น ดินเผา แก้วน้ำเคลือบ แก้วทอโลหะ เช่น ทองเงิน ตะกั่ว เหล็ก พลาสติก ตลอดจนสารสังเคราะห์ ฯลฯ โดยนำมาขัดหรือฝน ปั่น หรือหล่อหลอมพิมพ์ รูปทรงและแต่งแต้มให้เป็นรูปลักษณะต่างๆ ต้องมีหรือทำรู เพื่อร้อยด้ายหรือเชือกหรือเส้นสายใดๆ สำหรับทำห้อยแขวน ประดับตกแต่งตามร่างกายหรือสถานที่ การประดับลูกปัดด้วยวัสดุ และกรรมวิธีตลอดจนลักษณะรูปร่างต่างๆ กันไปย่อมสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอย และเป็นไปตามแนวความเชื่อ ประเพณีนิยม หรือค่านิยมของยุคใดสมัยใดในแต่ละชุมชน บางคนถือเป็นเครื่องรางของขลังและเป็นเครื่องประดับที่เป็นสิริมงคลพลังอำนาจต่างๆ ก็คือการปัดสิ่งร้ายออกไปและปัดสิ่งที่ดีเข้ามา

ศรีธญา สุวรรณาลัย (2548) ได้ให้ความหมายของลูกปัด หมายถึง สิ่งประดิษฐ์อย่างหนึ่งที่มนุษย์ทำขึ้นมาเนื่องจากมีความเชื่อตามคตินิยมและรสนิยมความงาม ซึ่งจะพบได้แทบทุกสังคมตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีการพัฒนารูปแบบให้หลากหลาย และเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยรวมทั้งลักษณะการใช้งานด้วย เช่น นำมาห้อยคอเฉพาะหนึ่งเป็นแบบจี้ หรือหลายๆ ลูกผสมกันหลายสีหลายแบบหรือนำมาใช้เป็นสร้อยข้อมือ ข้อเท้า ห้อยกับตัว หรือนำมาห้อยทำตุ้มหูนำมาร้อยคาดเอว นำมาปักประดับเสื้อผ้า หรือปัจจุบันนิยมอย่างมากในการนำมาห้อยโทรศัพท์ หรือทำเป็นพวงกุญแจ เป็นต้น

สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (2549) ได้ให้ความหมายของลูกปัด หมายถึง เครื่องประดับอย่างหนึ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสนใจมานับพันปี และทำขึ้นจากวัสดุต่างๆ เท่าที่มนุษย์สามารถแสวงหาหรือคิดค้นประดิษฐ์ขึ้นมาได้ มีความสวยงามทั้งรูปแบบและสีสัน การนำลูกปัดมาใช้ทำเครื่องประดับเพิ่มความสวยงามให้แก่ผู้สวมใส่นั้น มิได้จำกัดอยู่กับกลุ่มชนที่มีอารยธรรมทั่วโลกไม่ว่าจะเป็นโลกทางตะวันตกหรือตะวันออก และมีหลายแบบที่เห็นว่าลูกปัดที่พบนั้นมีลักษณะคล้ายกันหรือเป็นแบบเดียวกัน ซึ่งอาจจะใช้เป็นข้อสนับสนุนในเรื่องความสัมพันธ์การติดต่อกันของกลุ่มคนในซีกโลกทั้งสองมาแล้ว เช่น การพบลูกปัดแก้วที่มีการตกแต่งเป็นพิเศษ เรียกว่า ลูกปัดมีตา (Eye Bead) นั้น ปรากฏว่าพบในเปอร์เซีย อียิปต์ เมโสโปเตเมีย เยอรมันซึ่งเคยเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรโรมันในจีน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ที่ออกแก้ว (Oe-eo) ใกล้เมืองไฮจิมีน (ไซ่ง่อนเดิม) สาธารณรัฐประชาชนเวียดนาม และแหล่งโบราณคดีทั้งในภาคใต้และตอนกลางของราชอาณาจักรไทย

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ลูกปัด หมายถึง สิ่งประดิษฐ์อย่างหนึ่งที่มนุษย์ทำขึ้นมาจากวัสดุต่างๆ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน เนื่องจากความเชื่อคตินิยมและรสนิยมเรื่องความงาม มีความสวยหรูทั้งรูปแบบและสีสัน ใช้เป็นเครื่องตกแต่งร่างกาย ใช้เป็นเครื่องรางและใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน แต่เดิมใช้เมล็ดพืช เมล็ดผลไม้ เปลือกหอย กระจกสัตว์ และก้างปลาทำเป็นลูกปัด ต่อมา มีการพัฒนารูปแบบให้หลากหลาย และเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยรวมทั้งลักษณะการใช้งาน เช่น นำมาห้อยคอเฉพาะหนึ่งเป็นแบบจี้ หรือหลายๆ ลูกผสมกันหลายสีหลายแบบหรือนำมาใช้เป็นสร้อยข้อมือ ข้อเท้า ห้อยกับตัว หรือนำมาห้อยทำตุ้มหูนำมาร้อยคาดเอว คาดหัว นำมาปักประดับเสื้อผ้า เป็นต้น

ประวัติของลูกบิด

นักโบราณคดีพบหลักฐานการใช้งานลูกบิดที่เก่าแก่ที่สุดประมาณ 40,000 ปีมาแล้ว และหลังจากนั้น ลูกบิดยังคงมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องและไม่ได้ลดบทบาทความสำคัญแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามกลับพบว่ามี การใช้ลูกบิดในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นในด้านของความหลากหลายของรูปแบบและวัสดุที่ใช้ผลิตลูกบิดซึ่งมีมากกว่า ช่วงแรกๆ โดยการนำเอาวัสดุในธรรมชาติมาดัดแปลงผลิตเป็นลูกบิดรูปแบบต่างๆ ซึ่งก็บ่งชี้ให้เห็นภาพความนิยม ในการใช้ลูกบิดในสังคมมนุษย์นับตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา

ช่วงประมาณ 25,000 ปี-10,000 ปีมาแล้ว มนุษย์ใช้ลูกบิดในปริมาณที่มากขึ้น โดยเฉพาะในเอเชียมีการ พบลูกบิดในปริมาณที่เพิ่มขึ้นและในขณะเดียวกันพื้นที่บางแห่งกลายเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมการทำลูกบิดเพื่อ ส่งออก โดยส่งออกทั้งลูกบิดและเทคโนโลยีการผลิตไปยังดินแดนอื่นๆ ที่ห่างไกลออกไปซึ่งเห็นได้จากการพบทั้ง ลูกบิด วัตถุดิบ และเทคโนโลยีการส่งออกในบริเวณต่างๆ ก็บ่งบอกถึงการติดต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนได้เป็น อย่างดี

ทั้งนี้จุดกำเนิดของลูกบิดชนิดต่างๆ น่าจะเริ่มขึ้นบริเวณตะวันออกกลางและแพร่หลายไปยังดินแดนต่างๆ ในโลก สำหรับลูกบิดหินพบว่ามีประมาณ 15,000 ปีมาแล้ว มนุษย์จะเริ่มมีการนำวัสดุที่มีความคงทนจำพวกหิน สีหรือหินกึ่งมณีมาผลิตเป็นลูกบิดและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายพร้อมๆ กับลูกบิดโลหะ เช่น ลูกบิดทองคำ ลูกบิดสำริด ลูกบิดแก้ว ลูกบิดหินที่มีชื่อเสียงในบริเวณต่างๆ ของโลกหลายแห่งด้วยกัน ซึ่งแหล่งผลิตที่รู้จักกันคือ อินเดีย ซึ่งกลายเป็นแหล่งผลิตและส่งออกลูกบิดขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงและมีความสำคัญอีกแห่งหนึ่งของโลก ประเทศไทยต่างก็พบลูกบิดที่นำเข้ามาจากอินเดียมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ซึ่งพบทั้งลูกบิดหิน ลูกบิดแก้ว และวัตถุดิบที่ใช้ผลิต (ศิริวรรณ ทองคำ,2552)

ประเภทของลูกบิด แบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

เรียกตามวัตถุดิบ ได้แก่

ลูกบิดคริสตัล จะเจียรระโนตรงผิวหน้าของคริสตัล จึงมีเสน่ห์ตรงความระยิบระยับและความ สวยงามจากการเจียรระโน

ลูกบิดแก้ว เป็นลูกบิดที่ทำจากแก้วโดยไม่เจียรระโนตรงผิวหน้า มีให้เลือกมากมายหลายชนิดทั้ง สี รูปทรง และขนาด

หินธรรมชาติ เป็นชื่อเรียกรวมของแร่ที่โลกธรรมชาติสร้างขึ้น และยังมีให้เลือกมากมายหลาย ชนิดทั้ง สี รูปทรง และขนาด

หินธรรมชาติ เป็นชื่อเรียกรวมของแร่ที่โลกธรรมชาติสร้างขึ้น และยังมีมากมายหลายชนิดทั้ง หิน ปะการัง อเมทิสต์ และโกเมน เป็นต้น หินธรรมชาติ เป็นวัตถุดิบที่ทำให้ความรู้สึกถึงอุณหภูมิและการมีตัวตนอยู่ ต่าง จากแก้วและรูปทรงของหินแต่ละก้อนก็จะแตกต่างกันด้วย แต่ก็ยังเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของหิน

ไข่มุกน้ำจืดจึงเป็นวัตถุที่สกัดออกจากหอยที่อาศัยอยู่ในน้ำจืดอย่างทะเลสาบ

ลูกบิดไม้ เป็นลูกบิดที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติ มีทั้งแบบใช้สีของเนื้อไม้ตามเดิม แบบที่ใส่สีเข้าไป และแบบที่ใส่ลวดลาย

ลูกบิดโลหะ มีทั้งแบบที่ผลิตมาจากโลหะจริงๆ และแบบที่ผลิตมาจากพลาสติก เสน่ห์จะอยู่ตรงที่ เนื้อวัตถุไม่เหมือนใคร

ลูกปัดอคริลิก เป็นลูกปัดที่ทำมาจากอคริลิก ดูด้วยตาอาจจะเหมือนลูกปัดแก้ว แต่เบาและมีเนื้อวัสดุที่อ่อนกว่าแก้ว

ลูกปัดพลาสติก จะไม่มีประกายเหมือนกับคริสตัล แต่มีเส้นที่ตรงสีและรูปทรงที่หลากหลาย รวมทั้งความเบาและเนื้อวัสดุที่ดูง่าย ๆ สบาย ๆ และยังมีราคาถูกเมื่อเทียบกับลูกปัดอื่น จึงใช้ได้ง่าย

ลูกปัดกระดูก เป็นลูกปัดที่ทำมาจากกระดูกของสัตว์ มีเนื้อวัสดุที่เป็นเอกลักษณ์ไม่ซ้ำแบบใคร และให้บรรยากาศแบบมนุษยชาติ

เรียกตามรูปทรง ได้แก่

ลูกปัดกลม เป็นชื่อรวมของลูกปัดที่มีลักษณะกลม ไม่มีเหลี่ยม และเป็นลูกปัดที่เป็นพื้นฐานของการทำเครื่องประดับจะมีชื่อเรียกตามขนาดของเส้นผ่านศูนย์กลางทั้งลูกปัดกลมเล็กลูกปัดกลมใหญ่ และลูกปัดใหญ่พิเศษ

ลูกปัดเหลี่ยม เป็นชื่อเรียกรวมของลูกปัดที่เจียรระโนผิวด้านหน้าให้แบนและมีชื่อเรียกตามวิธีการเจียรระโนทั้ง ลูกปัดสามเหลี่ยม ลูกปัดสี่เหลี่ยมและลูกปัดหกเหลี่ยม

ลูกปัดไม้ไผ่ เป็นลูกปัดที่เป็นทรงกระบอกเรียวยาว ถูกเรียกว่าลูกปัดไม้ไผ่เพราะมองแล้วจะเหมือนตัดมาจากไม้ไผ่ มีความหลากหลายทั้ง 31 มิลลิเมตรเป็นต้น

ลูกปัดดีไซน์ เป็นลูกปัดที่ผลิตรูปทรงให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งแบบที่ทำเป็นดอกไม้ ใบไม้ ดาว และหัวใจ วัสดุที่ใช้ผลิตก็มีทั้งอคริลิก พลาสติกและเงิน

ลูกปัดหยดน้ำ เป็นลูกปัดที่เจียรระโนให้มีรูปร่างเป็นหยดน้ำ ด้วยโครงสร้างที่สวยงามจึงได้รับความนิยมมาก มีทั้งแบบเจาะรูที่ปลายด้านหนึ่งของลูกปัด และแบบเจาะรูตรงกลาง

เรียกชื่อตามแหล่งผลิต ได้แก่

ลูกปัดออสเตรเลีย มีชื่อเสียงตรงเนื้อแก้วและการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการเจียรระโนลูกปัดเหมาะสมที่จะเป็นตัวอย่างผลผลิตของบริษัทสลาโวฟสกี้ที่เป็นร้านลูกปัดคริสตัลเก่าแก่

ลูกปัดเชก เป็นชื่อเรียกรวมของลูกปัดแก้วที่ผลิตขึ้นที่เชก แหล่งผลิตของลูกปัดโบฮีเมีย ลูกปัดเชกมีปริมาณการผลิตจำนวนมากทั้งสีและดีไซน์ก็มีมากด้วย

ลูกปัดเวนิเซียน เป็นลูกปัดแก้วที่นำเทคนิคของแก้วเวนิเซียนอันเก่าแก่มาใช้มีลักษณะเด่นตรงการดีไซน์ และการใช้สีที่มีความเข้ม

ความเชื่อเกี่ยวกับลูกปัด

พจนานุกรม (2550) กล่าวว่า ลูกปัด มีความรื่นรมย์มากกว่าเรื่องราวของหินสี และลูกปัดสวยๆ เพื่อเรียงร้อยเป็นเครื่องประดับเท่านั้น เพราะลูกปัดถือเป็น “ศาสตร์” ที่เปิดแนวคิดทางการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องไปกับวิถีแห่งธรรมชาติ และการรู้จักนำพลังแห่งธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตัวเอง ซึ่งนี่คือสัจธรรมแห่งภูมิปัญญาตะวันออก พลังลูกปัดและหินบำบัด ความเชื่อที่เกิดจากจิตใจ โดยมีความเชื่อในพลังอำนาจของลูกปัดที่คอยปกป้องรักษากับผู้ครอบครองและสวมใส่ ไว้ยึดเหนี่ยวจิตใจ หรือสร้างกำลังใจให้เข้มแข็ง และความเชื่อทางกาย ที่เชื่อว่าลูกปัดนั้นมีพลังที่สามารถปรับสมดุลในร่างกายได้เป็นอย่างดี ตามแต่คุณสมบัติของเนื้อหิน หรือเนื้อแก้วตามสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นความเชื่อที่ส่งผลถึงร่างกายของเราได้อย่างน่าอัศจรรย์ โดยศึกษาคุณสมบัติของประเภทลูกปัดที่ส่งผลถึงความเชื่อทางจิตใจ และร่างกาย ดังนี้

ความเชื่อเรื่องอำนาจ บารมี บัญชา พงษ์พานิช (2552) กล่าวว่า ลูกปัดสุรียเทพมีความเชื่อกันว่าสรรพสิ่ง สัตว์ในจักรวาลนี้ ถ้าขาดเทพทั้งสององค์นี้ จักรวาลก็ต้องดับสูญ โบราณจึงได้ปั้นสร้างรูปลักษณ์ของเทพเจ้าขึ้นมา เพื่อบูชาขอพรให้ขจัดปัดเป่าภูตผีปีศาจ อีกทั้งยังเป็นลูกปัดที่หาได้ยากและมีคุณค่าและความหมายที่ยิ่งใหญ่ และสำคัญมากกว่าลูกปัดทุกประเภท

ความเป็นสิริมงคล ลูกปัดที่ช่วยเสริมสิริมงคลแบ่งได้เป็น 2 ประเภทได้แก่

ลูกปัดอาเกตซิดเขียนลาย (DZI มีความหมายว่าความสวยงาม และความร่ำรวย ช่วยเสริมความเป็นมงคล ให้กับผู้สวมใส่ สวดลายบนหิน DZI มีสัญลักษณ์ 4 กลุ่มใหญ่ๆ คือ 1.สัญลักษณ์รูปวงกลม หมายถึงป้องกันความ หายนะ เปลี่ยนโชคร้ายให้กลายเป็นดี และขจัดอุปสรรค 2.สัญลักษณ์เป็นรูปสี่เหลี่ยม หมายถึงธุรกิจรุ่งเรือง ความ ร่ำรวยรวดเร็ว มีโชคลาภและสมปรารถนา 3. สัญลักษณ์เป็นรูปเส้นโค้ง หมายถึงช่วยให้สุขภาพดีขึ้น สร้างความ เป็นผู้นำ 4. สัญลักษณ์ เป็นรูปสามเหลี่ยมหมายถึงต่อสู้กับสิ่งชั่วร้าย ปราบบภูตผี ขับไล่พลังอำนาจที่ชั่วร้าย

ลูกปัดรูปทรงธรรมชาติ (บัญชา พงษ์พานิช,2552) กล่าวว่า เป็นรูปทรงที่เกิดจากการผ่นหินแร่ต่างๆ ให้ เกิดรูปทรงที่สื่อความหมายต่างๆ เช่น รูปทรงใบไม้ ดอกไม้ และรูปทรงสัตว์ ซึ่งรูปทรงส่วนใหญ่จะเน้นไปทาง ธรรมชาติเกือบทั้งหมด เป็นเครื่องหมายแห่งมงคล พร โชคลาภ และอายุยืน

ความมีสุขภาพที่ดี ลูกปัดสีเขียวมีความเชื่อเรื่องการเสริมมงคลด้านปกป้องคุ้มครองเปลี่ยนแปลงฮวงจุ้ย ยกระดับจิตใจ เพิ่มพูนการรับรู้ทางประสาทสัมผัส ขจัดความเครียด ก่อให้เกิดสมาธิ ช่วยให้ร่างกายและสมองผ่อนคลาย เนื่องจากลูกปัดสีเขียวนี้ส่วนใหญ่ทำจากลูกปัดหินแร่ ซึ่งมีคุณสมบัติปรับสมดุลของร่างกายและจิตใจได้เป็น อย่างดี ขึ้นอยู่กับชนิดของหินแร่ที่ส่งผลอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย (พจนาน เรื่องสุวรรณ,2553)

ความอุดมสมบูรณ์ ลูกปัดลูกบอลธงชาติมีลายสีสลับเขียวเหลืองแล้วก็แดงขาวน้ำเงิน ชาวแตงนั้นน่าจะ ตรงกับสมัยศรีวิชัยบนผืนแผ่นดินด้ามขวานของไทยและในอาณาบริเวณเอเชียอาคเนย์พอดี การทำลายสีสลับอย่าง นี้เป็นจำนวนมาก เป็นลายสีแสดงสัญลักษณ์สื่อความหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ในช่วงยุคสมัยนั้น (บัญชา พงษ์ พานิช,2552) เชื่อได้ว่าไม่ใช่ชาติสมัยนี้แน่นอนเพราะทุกชาติที่มีลายสีธงแดงขาวน้ำเงิน แบบนี้ล้วนเพิ่งสร้างและตั้ง ชาติ

การปกป้องคุ้มครอง ปีเตอร์ ฟรานซิส จูเนียร์ กล่าวว่า ลูกยอ หรือ ตาวีเศษ ที่โด่งดังไปทั่วทั้งโลก นิยม กันในฐานะเครื่องรางสำหรับคุ้มกันภัยด้วยดวงตาวีเศษรายรอบตัวอย่างนี้นั้นเชื่อกันว่าน่าจะมีมานานตั้งแต่สมัย โบราณ และทุกอารยธรรมต่างให้ความหมายอย่างเดียวกันนี้เนื่องจากในสมัยโบราณความเชื่อเรื่องดวงตาที่สามถูก ถ่ายทอดให้เชื่อว่าจะปกป้องรักษา คุ้มครองป้องกันเพศภัย มนุษย์จึงนำหินที่มีรูปคล้ายดวงตามาใช้เกี่ยวกับ พิธีกรรมต่างๆ หรือแม้แต่การบูชาหินรูปดวงตา โดยใช้เป็นเครื่องรางพกติดกับตัว

เมตตามหานิยม อิฐไล่ดำมีคุณทางโหมหาคุด หยุคปีนได้ ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ รวมถึงการเสริมเสน่ห์ ต่างๆ เสมือนคอยปกป้องคุ้มครองให้พ้นจากภัยอันตรายทั้งปวง (บัญชา พงษ์พานิช,2552)

เชื่อกันว่าโนราเกิดขึ้นครั้งแรกที่ หัวเมืองพัทลุง ปัจจุบันคือ ตำบล บางแก้ว (ปัจจุบันเป็นอำเภอบางแก้ว) จังหวัดพัทลุง แล้วแพร่กระจายไปยังหัวเมืองอื่นๆของภาคใต้ จนไปถึง ภาคกลาง และกลายเป็นละครชาตรี และ จังหวัดตะลุงที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดนี้ โนรา เกิดขึ้นในราชสำนักของพัทลุงซึ่งมีตำนานเล่ากันว่า เจ้าเมือง พัทลุง มีชื่อว่า พระยาสายฟ้าพาด มีลูกสาวที่ชื่อ ศรีมาลา ซึ่งมีความสามารถในการร่ายรำมาก ได้เกิดตั้งครมภ์โดย ที่ยังไม่ได้แต่งงาน เชื่อกันว่าเธอต้องกับเทวดา พระยาสายฟ้าพาดไม่เชื่อดังนั้นจึงสั่งให้นางนางศรีมาลาไป ลอยแพใน ทะเล คือ ทะเลสาบสงขลา และ แพได้ ไปติดที่เกาะใหญ่ นางศรีมาลาก็ได้ให้กำเนิดลูกชาย โดยตั้งชื่อว่า เทพสิงหล

ซึ่งมีนัยความว่า ลูกของเหวดตา นางศรีมาลา ได้ฝึกให้เทพสิงหลฝึกร้ายรำ ซึ่งเทพสิงหล ก็สามารถร้ายรำได้อย่างสวยงาม รู้ไปถึงหูพระยาสายฟ้าฟาด ซึ่งพระยาสายฟ้าฟาดก็ยังไม่รู้ว่าหลานตัวเอง ก็ได้เชิญไปรำ ในราชสำนัก ฝ่ายนางศรีมาลานั้น ก็น้อยเนื้อต่ำใจเมื่อครั้งที่ถูกลอยแพ ก็บอกกับคนที่มาติดต่อกว่า โนราคณะนี้จะไปรำได้ แต่ต้องปูผ้าขาวตั้ง แต่ริมฝั่งที่ลงจากเรือจนไปถึงตำหนัก พระยาสายฟ้าฟาดก็ตอบตกลง ดังนั้น เทพสิงหลจึงไปรำในราชสำนัก เทพสิงหลรำได้สวยงามมาก จนพระยาสายฟ้าฟาดตกตะลึงในความสวยงาม จึงถอดเครื่องทรงที่ทรงอยู่ให้กับเทพสิงหลแล้วบอกว่า "เครื่อง แต่งกายกษัตริย์ชุดนี้มอบให้เป็นเครื่องแต่งกายของโนรานับแต่นี้เป็นต้นไป" เทพสิงหลจึงบอกว่าแท้จริงแล้วตนเองเป็นหลานของพระยาสายฟ้าฟาด พระยาสายฟ้าฟาดจึงรับโนราไว้ ในราชสำนักและให้สิทธิแต่งกายเหมือนกษัตริย์ทุกประการ

พัทลุง เป็นหนึ่งในจังหวัดของภาคใต้ มีคำขวัญว่าเมืองโนรา อู่นาข้าวพรานน้ำตก แหล่งนกน้ำทะเลสาบงาม เขาคอกทะเลน้ำพุร้อน... พัทลุงเป็นเมืองที่มีสิ่งดีๆ เป็นที่ตื่นตื่น และอัศจรรย์สำหรับทุกคนที่ได้ไปเยือนความหมายของชื่อเมืองพัทลุงหมายถึง เมืองหลักข้าง หรือเมืองเกี่ยวเนื่องด้วยข้าง ตั้งอยู่บริเวณฝั่งตะวันตกของทะเลสาบสงขลา เป็นเมืองแห่งขุนเขาที่เก่าแก่โบราณเมืองหนึ่งของภาคใต้ เป็นเมืองต้นกำเนิดหนังตะลุงและโนรา ซึ่งเป็นการแสดงพื้นบ้านประจำภาคใต้ที่สืบทอดกันมานาน โดยศิลปะโนราเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการประมาณ พ.ศ. 1820 ตรงกับสมัยสุโขทัยตอนต้นเชื่อกันว่าเกิดขึ้นครั้งแรกที่หัวเมืองพัทลุง แล้วเป็นที่นิยมแพร่ขยายไปยังหัวเมืองอื่นๆ ของภาคใต้ โนราพัทลุงจึงมีความเป็นแบบแผน และความดั้งเดิมมาจั้งปัจจุบัน

เครื่องแต่งกายโนราห์ ได้วิวัฒนาการมาเรื่อย ๆ ประกอบกับได้มีคณะโนราห์เพิ่มมากขึ้น จึงประกวดประชันกันในทุก ๆ ด้าน ทั้งความสามารถในการรำ ที่สำคัญประการหนึ่ง คือการแต่งกายต้องสวยงาม อย่างไรก็ตาม ในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการแสดงโนราห์ คือ เครื่องทรงโนรา เป็นเครื่องแต่งกายของโนรา ใช้แทนเสื้อหรือที่เรียกว่าเครื่องลูกปิด สาเหตุที่เรียกเครื่องลูกปิด เพราะได้มีการนำลูกปิดสีเม็ดเล็กๆ หลายๆ สีมาร้อยกับเชือกให้เป็นลวดลาย เช่น ลายลูกแก้วหรือลายข้าวหลามตัด ลายดอกดวง เป็นต้น

เครื่องลูกปิด หมายถึง การแต่งตัวของโนราที่ทำจากลูกปิด ใช้มือทำการสร้างสรรค์ งานวิจิตรลวดลาย สมัยก่อนเป็นลายลูกแก้วธรรมดา ปกติคือลายลูกแก้วธรรมดา แต่ก่อนใครรำก็ทำเอง มูลค่าเครื่องแต่งกายโนราสมัยนี้ ราคาเป็นหมื่น แพงเพราะว่าระยะเวลาที่ทำ ใช้เวลานาน ส่วนใหญ่คนรำโนราไม่ค่อยขาย พวกที่ทำเครื่องโนราขาย คือ เค้าไม่ได้ทำอาชีพโนรา โนรายกสอนเสมอว่า ไม่ให้ขายเครื่องกิน การขายเครื่องกินเป็นสิ่งไม่ดี ของแบบนี้มันอยู่ที่คุณค่าจิตใจ เก็บไว้จะดีกว่าเพราะไม่สามารถนำออกขายได้

เครื่องแต่งกายโนราส่วนใหญ่ ทำจากลูกปิด เนื่องจากเป็นวัสดุที่มีต้นกำเนิดมาจากพื้นที่ภาคใต้ เมื่อสมัยก่อนนั้นเครื่องแต่งกายโนราทำมาจากกระดูกของครูที่ล่วงลับไปแล้วตามคณะโนราต่างๆ และมีวิวัฒนาการมาเรื่อยๆ กระทั่งใช้เปลือกหอย ลูกแก้ว และกระทั่งลูกปิดในที่สุด เป็นการคิดค้นที่เหมาะสมของคนในพื้นที่

การใช้ลูกปิด เนื่องจากว่า บริเวณพื้นที่ภาคใต้เป็นแหล่งกำเนิดและแหล่งรวมขนาดใหญ่ของลูกปิด ได้รับวิวัฒนาการมาจากเปลือกหอยในสมัยก่อน คนในพื้นที่จึงเลือกใช้เครื่องลูกปิดร้อยเป็นสีเป็นลายมีดอกดวง ใช้สำหรับสวมลำตัวท่อนบนแทนเสื้อ ประกอบด้วยชิ้นสำคัญ 5 ชิ้น สำหรับสวมทับบนบ่าซ้าย-ขวา รวม 2 ชิ้น ปั้งคอ สำหรับสวมห้อยคอหน้า-หลังคล้ายกรองคอหน้า-หลัง รวม 2 ชิ้น พานอก ร้อยลูกปิดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ใช้พันตัวตรงระดับอก บางที่เรียกว่า พานโครง บางที่เรียกว่า รอบอก เครื่องลูกปิดดังกล่าวนี้ใช้เหมือนกันทั้งตัวยืนเครื่องและตัวนางรำ

ในด้านความงามจากเครื่องประดับและเครื่องแต่งกายที่สามารถสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับบุคคล มีการใช้ลูกปัด ซึ่งเครื่องโนราต้องมีสีสันฉูดฉาดแตกต่างกัน ทั้งหมดคือความงามของชุดโนราอย่างแท้จริง ดังคำกล่าวที่ว่า “ การใช้สีตัดกันเป็นสิ่งสวยงามของชุดโนรา บางคนมองว่าแปลก ตลก ใช้เขี้ยวแดง ในการตัดกัน แต่มันคือสิ่งสวยงามของชุด เพราะการรำอยู่บนเวทีด้วยทำนองดนตรีที่ซึ้งซึ้งจะใช้สีอ่อนหวาน มัน เป็นไปไม่ได้ ทุกอย่างมันต้องสอดคล้องกันมันมีที่มาที่ไป”

คนทำชุดโนราจะมีความลึกซึ้งทางด้านจิตใจเป็นอย่างมาก เพราะชุดโนราเปรียบเสมือนหัวใจของผู้รำ เสมือนเป็นการร้อยรัดตัวตน เพราะกว่าจะร้อยลูกปัดได้แต่ละเม็ด ต้องใช้ระยะเวลาในการทำงานและประณีต พิถีพิถันสูง เนื่องจากชุดเครื่องโนราต้องมีสวดลายบนชุด และสวดลายนั้นไม่ตายตัว คนทำเครื่องโนราจะต้อง คิดค้นลายขึ้นมาเอง เพื่อไม่ให้ซ้ำกับชุดโนราคณะอื่น ด้วยเหตุนี้โนราจะไม่นิยมขายเครื่องกิน เพราะของบางอย่าง ไม่สามารถตีเป็นมูลค่าได้

การร้อยลูกปัดชุดโนราในปัจจุบัน ผู้ที่ร้อยชุดลูกปัดเป็นตัวเลือกลวดลายต่างๆ ก็คือศิลปินโนรา หรือ ลูกหลานโนราที่ใกล้ชิดกับศิลปินโนรา เพื่อเป็นประโยชน์ใช้สอยสำหรับสวมใส่เมื่อมีการแสดงโนรา

การเลือกใช้ คัดสรรวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เป็นการสะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาของชาวบ้านได้หลายอย่าง เช่น สะท้อนให้เห็นความชาญฉลาดในการเลือกสรรวัตถุดิบที่จะนำมาเป็นองค์ประกอบของชุดโนรา ซึ่งชาวบ้านจะ มีความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของวัตถุดิบแต่ละชนิดเป็นอย่างดีแล้วจึงนำมาดัดแปลง เป็นการทำได้ด้วยมืออย่างแท้จริง และไม่ใช้เครื่องจักรแต่อย่างใด ทำให้เกิดความประณีตและสร้างสรรค์สวดลาย การไล่สีของชุดเครื่องลูกปัดมีการ คิดและออกแบบเฉพาะ เนื่องจากชุดเครื่องลูกปัดนั้นได้รับอิทธิพลมาจากโนราชาติร์ จนกลายมาเป็นชุดเครื่อง ลูกปัดของโนรา และการสร้างสรรค์สวดลายในแต่ละชุดจะไม่ซ้ำกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความคิดสร้างสรรค์ของผู้ผลิต ชุดโนรา

เอกสารอ้างอิง

นงลักษณ์ วิไลลักษณ์.ม.ป.ป. ความหมายของลูกปัด. สืบค้นเมื่อ 16 พ.ค. 2566 จาก

<https://www.gotoknow.org/posts/60627>.

บัญชา พงษ์พานิช.(2552). รอยลูกปัด Beyond Beads .กรุงเทพมหานคร:มติชน.

พจนา เรืองสุวรรณ.(2553) .พลังลูกปัดและหินบำบัด.กรุงเทพมหานคร

ศุภย์ส่งเสริมศิลปาศีพระหว่างประเทศ. (2558). นวัตกรรมศิลป์. สืบค้นเมื่อ 16 พฤษภาคม 2566 จาก

<https://www.sacict.or.th/th>.

ศิริวรรณ ทองคำ.(2552) . การศึกษารูปแบบลูกปัดหินสมัยก่อนประวัติศาสตร์จากแหล่งโบราณคดีบ้านพรหม ได้ ตำบลหลุมข้าว อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี.วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศรัณยา สุวรรณาลัย.(2548). การศึกษารูปแบบลูกปัดแก้วจากแหล่งโบราณคดีทุ่งตึก ตำบลเกาะคอเขา อำเภอบางสะพาน จังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ. (2549) . เครื่องใช้และเครื่องประดับที่ทำด้วยแก้วพุทธศตวรรษที่ 18. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.